

12957

ศูนย์ข้อมูลภาคเหนือ

การจัดประเภทนิทานตลกภาคเหนือ : กรณีศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ /

โดย

ชฎารัตน์ สุนทรธรรม /

รายงานการวิจัยลำดับที่ 44 มหาวิทยาลัยพายัพ
ได้รับทุนอุดหนุนจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย
(พ.ศ. 2530 - 2531)

กิติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง " การจัดการประเภทนิทานตลก : กรณีศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ " เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2530 - 2531 ผู้วิจัยขอขอบคุณทบวงมหาวิทยาลัย และผู้บริหารมหาวิทยาลัยนันทน์สุนันและส่งเสริมการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ พรรณเพ็ญ เครือไทย ที่กรุณาให้ความสะดวกในการค้นคว้าหาข้อมูลนิทานตลกจากสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และยังได้กรุณามอบหนังสือบางเล่มที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณเคน สันติธรรม ที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายงานสรุปจังหวัดเชียงใหม่ ขอขอบคุณ อาจารย์ อวยพร ชิงชยานุรักษ์ ตลอดจนผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัย

สารบาญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	
	✓ ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
	✓ วัตถุประสงค์ในการวิจัย	2
	✓ ขอบเขตของการวิจัย	2
	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	2
	✓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
	✓ ข้อตกลงเบื้องต้น	4
	✓ นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 2	แหล่งข้อมูลและวิทยาการ	
	แหล่งข้อมูล	8
	วิทยาการ	23
บทที่ 3	ความหมายและการจัดประเภทนิทานตลก	
	ความหมายของนิทานโดยทั่วไป	28
	ความหมายของนิทานในแง่คติชนวิทยา	28
	ความหมายของนิทานตลก	29
	การจัดประเภทนิทานตลกตามลักษณะของเรื่อง	30
	การจัดประเภทนิทานตลกตามขนาดของเรื่อง	31
	การจัดประเภทนิทานตลกตามแนวคิด	32
	การจัดประเภทนิทานตลกตามแบบเรื่อง	36
	การจัดประเภทนิทานตลกตามอนุภาค	37

	หน้า
บทที่ 4	
การจัดประเภทนิทานตลกในจังหวัดเชียงใหม่	
ความฉลาด	40
ความโง่	41
ชนะการแข่งขันด้วยกลลวง	43
การหนีด้วยกลลวง	43
กลลวงที่ทารุณ	43
การล่อลวงและการผิดประเวณี	45
กลลวงโดยวิธีแบ่งทับ	44
การปลอมแปลง	44
การกล่าวหาที่ผิด	44
ภรรยาเลว	44
หุหนวก	45
นักบวช	46
การมดเท็จและการไม้	47
ความเข้าใจผิด	48
ตลกหยาบโหลน	48
บทที่ 5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ✓	51
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก ก	60
ภาคผนวก ข	170

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดประเภทนิทานตลกในจังหวัดเชียงใหม่ และทำดรรชนีค้นเรื่องตามประเภทของนิทาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นิทานตลกที่รวบรวมได้ 136 เรื่อง สามารถจัดประเภทตามแนวคิดของเรื่องได้ 13 ประเภท คือ ความฉลาด ความโง่ ชนะการแข่งขันด้วยกลลวง การหนีด้วยกลลวง กลลวงที่ทารุณ การล้อสวลงและการผิดประเวณี กลลวงโดยวิธีแบ่งทับ การปลอมแปลง การกล่าวหาที่ผิด ภรรยาเลว หุนนวก นักบวช และ การมดเท็จและการไม้ นอกเหนือจากแนวคิดทั้ง 13 ประเภทนี้แล้ว ยังสามารถจัดประเภทของนิทานได้อีก 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ นิทานตลกที่มีแนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจผิด ซึ่งสามารถจัดเป็น 3 ประเภทย่อย ๆ คือ ความเข้าใจผิดอันเนื่องมาจากการใช้ภาษา ความเข้าใจผิดอันเนื่องมาจากการนั่งอย่างไม่ถนัด และความเข้าใจผิดอันเนื่องมาจากการกระทำ นอกจากนี้ยังมีนิทานตลกหยาบโหลน ซึ่งสามารถจัดได้เป็น 5 ประเภทย่อย ๆ คือ นิทานตลกหยาบโหลนที่เกี่ยวกับความเข้าใจผิด นิทานตลกหยาบโหลนที่เกี่ยวกับสามีภรรยา นิทานตลกหยาบโหลนที่เกี่ยวกับแม่ยายกับลูกเขย นิทานตลกหยาบโหลนที่เกี่ยวกับพ่อตากับลูกเขย และนิทานตลกหยาบโหลนที่เกี่ยวกับทิดสึกใหม่ พระ และชี

นอกจากนี้ยังพบว่านิทานตลกสามารถสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวล้านนาได้เป็นอย่างดี ทำให้ทราบว่าสังคมล้านนายังคงเป็นสังคมเกษตรกรรม ส่วนทางด้านความเชื่อนั้นพบว่า ถึงแม้ว่าชาวล้านนาจะนับถือพุทธศาสนา แต่ประชาชนบางส่วนยังมีความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีปิศาจและสิ่งศักดิ์สิทธิ์อีกด้วย

ABSTRACT

The purpose of this research is to categorize comic tales found in Chiang Mai province and to index the categories systematically. The result of the research is as follows : out of 136 comic tales , we can classify them into 13 categories : Cleverness , Fools and Mumbskulls , Contests won by Deception , Escape by Deception , Cruel Deception , Seduction and Adultery , Deception through Bluffing , Imposters , False Accusation , The Bad Wife , Deafness, Parsons, and Lies Exaggerations.

In addition to these 13 classifications, we can also classify comic tale into two major groups : comic tales concerning misunderstanding which can be classified into three minor groups : misunderstanding due to incorrect usage of language ; misunderstanding due to not listing comprehensively ; and misunderstanding due to action. Further , there are obscene tales which can be categorized into five minor group : those concerning misunderstanding ; those concerning husbands and wives ; those concerning mothers - in - law and sons in laws ; those concerning fathers - in - law and sons - in - law ; and those concerning former monks , priests , and priestesses.

From the research, we found out that comic tales reflect a great deal about the lives of local people. The Lanna society is still an agricultural society. We also found out that although the Lanna people are Buddhists , many of them are still superstitious and thus they still believe in superstition and supernatural power.